

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Mark 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlönyének

V-ik évfolyama IV-ik évnegyedére.

Előfizetési díj: okt.—decz. évnegyedre 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj, legezélszerűbben postai utalványnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre, küldendő.

Felhívás.

A maros-vásárhelyi jogász-egylet folyó 1873. évi rendes közgyűlését november 23-án fogja megtartani, a melyen való szíves megjelenésre az alapszabályok 57 §-a értelmében az egylet összes tagjai ezennel felhivatnak.

A közgyűlési tárgysorozat s egyéb értesítések később fognak közhírre tétetni.

Az igazgató választmánynak f. é. október hó 22-én tartott ülése határozatából.

Br. Apór Károly
egyleti elnök

Dr. Soos Kálmán
jogász-egyl. titkár.

Felhívás.

Azot egyleti t. vidéki tagok, kik a f. évi november 23-iki jogász-gyűlésen megjelenni szándékoznak, fölkértem, hogy ebbeli szándékukat egyleti pénztárnok Ajtai Mihály urnál az elszállásolhatás tekintetéből folyó hó 20-kaig egy levelezési lapon tudatni sziveskedjenek.

M.-Vásárhely, 1873. november 10-én.

A rendező bizottmány.

Disznajó, nov. 7.

Maros-Vásárhelyről november 4-én e lap vezércikkében az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól lett elválasztására vonatkozó előadottak közt, többek közt azon nézet mondatik ki, hogy a közigazgatási tisztviselő rendeleteket, s meghagyásokat bocsáthat ki, de hogy ha azok nem helyiek, az azoknak ellenszegülőkhöz megbüntetése nem ezen tisztviselőt, hanem a rendes bíróságot illeti. — Sorakozunk azon nézethez, hogy minden tisztviselő, ha rendelete nem teljesített, ne maga vegyen az illetőn elégtételt, hanem egy más szenvedélytelen, érdektelen bíró, kinek az illető fél feltudni még azt se legyen képes, hogy tán bosszúból cselekedett, s óhajtanók ezt az illető bíróságoknál is teljesedésbe vétetni,

illetőleg érvényre juttatni; azonban ezen nézet kivitele szerintünk a jeleni bírósági, s politikai szervezéssel sok nehézségbe ütközne, s egyértelmű lenne az „olajnak tüze öntésével“ korunkban. Ugyanis nem nagyitunk, ha azt állítjuk, miszerint az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól lett elválasztása által a gyakorlatban már is érezhető egybeütközések kedvező eredményre vezetni nem fognak, ha az ellenszenv egy s más személyiségek közt tovább is tartani fog, s az összehasonulás lehető kormány-intézkedés által nem eszközöltetik.

A kormány által kinevezett bírósági tisztviselő fennen nézi le a szegény választott megyei hivatalnokokat, s ez viszont büszke a közvéleményre, mely őtet e méltóságra emelte. Párbaj s küzdelem létez szüntelen köztök, mint ezt a tapasztalat eléggé bebizonyította.

Már most, ha a tisztelt cikkiró ur nézete szerint rendeleteinek s meghagyásainak érvényesítését a közigazgatási tisztviselőnek a bíróság közbejövetele által kellend várnia, lehet-e egy vagy más közigazgatási ügy az illető közigazgatási tisztviselő részéről elintézve, szerintünk soha, s ha igen is, de nagyon későn, mi célra nem vezetne. A közigazgatási hivatalnok, mint egy egyszerű peres fél avagy sértett fél állana a bírósággal szemben, s ennek kénye, teszése alatt, egyebet végezni ideje sem lenne, mint csupán a rendeleteket megszegők elleni tárgyalásoknál kihallgatásokra megjelenni azoknál, mint sértett vagy bizonyító fél résztvenni.

Szerintünk ezért azt óhajtanók, hogy a közigazgatási tisztviselők a bírósági hivatalnokokkal szervezésileg egyenlősíttessenek, ha mindjárt egymástól eltérő és külön elhivatásban is, s az összebarátkozás ezáltal létesíttessék közöttök, s előbbiekre nézve is terjesztessen ki a bizalom, hogy elhivatásuknak az állam s egyesek jogsérelmezése nélkül megfelelni képesek lehessenek. A min legfőképen a törvényhatóságok egy leendő üdvös újjászervezése segitend. Ez esetben bátran bizhatjuk reájok a feladat nehézségeinek elviselését mi a t. cikkiró urnak arra nézve, hogy kisebb kihágásoknál büntetések sanctionálási kérdésében és tapintatosan s kellő erélylyel eljárni nem képesek — aggodalmát egészen — véljük megsemmisíteni.

Kádár Pál.

— **Országgyűlés.** Kód borong a természetben, kód borongott a f. hó 8-ikán megnyílt országgyűlés arculatán. Az őszi idő mindent uraló melancholiája volt-e, melynek a legszenvedélyesebb élvhajhász: Németh Berezi sem állhatott ellent? vagy megelőlegezték-e az elég sokáig tartott farsangi bohózatot, s végre valahára magukba szállottak? Nem tudjuk. Annyi igaz, hogy a Krakhos idők híven tükröződtek képviselőink arczaian. Elnök előadnyán a szünidő alatt történeteket, s néhány feliratot: azon érzékeny veszteséget jelentette be, melyet a ház Ghyczy Kálmán lemondása következtében szenvedett. Erre Deák Ferencz mély sajnálatát fejezve ki a jeles, munkás és derék tag kilépése fölött, indítványozta, hogy a ház jegyzőkönyvéleg fejezze ki sajnálkozását e veszteségért, mit a

ház egyhangulag el is fogadott. Ezután Szlávay miniszterelnök rajzolta elég híven a helyzet képét, csak hogy a kép sehogysé tudott elragadóvá lenni. Ezen azonban teljességgel nem csudálkozunk, mert ez a dolog természetében fekszik. Szóval: „Válságok a balpárton, bizalmatlanság a jobboldalon jellemezték az első ülést.“ Vajha nemsokára a rövid szó és hosszú tett korszaka köszöntene be, sokféleképpen hányatott hazánk törvényhozó testületébe! Ugy legyen.

Nagy-Egyed, 1873. szeptember 29-én.

Tekintetes szerkesztő ur!

Van nékem Brassó vidékén az ugynevezett „Hét-falukba“ 27 ezeret meghaladó olyan felhatalmazóm, a kiknek e mai napon nemcsak én, hanem a magyarbirodalomnak minden jóra való polgára törvényes és erkölcsi kötelességnek tartja, védőjének oltalmazójának lenni.

E népet és ügyét szaktudásaink országgyűlési képviselőink, és majd minden érdeklődő férfiak, ha nem is tették különös tanulmányuk tárgyává mind; de birodalom-szerte első érdeklődés tárgyát képezi, — 1871-ben az 53-ik törvényezikk 82. §-ába. 1873-ban június 21-én tartott országos ülésben Erdélyből szilárd jogász képviselő Lázár Adám szakértő interpellációja és igazságügy-miniszter Pauler Tivadar ur ő exelentiájának szabatos törvényes s az igazságnak teljesen megfelelő felelete, és a maros-vásárhelyi királyi ítélő táblának királyi táblai ítélő bíró Antalffy Gábor urnak igazság- és törvényesség szülte a viszonyokat kiderítő előadására idei július 26-án tartott ülésében, a brassói királyi törvényszéknek idei április 1-jén 1448 és 1450 számok alatt elszetve hozott ítéleteit megsemmisítő végzések, birodalmunk jogi és személyes kérdésévé tették; s mégis a viszonyok ily fejlődése mellett a Brassó vidéki és város közigazgatási és ecleziái minden rendű hivatalok e népnek és magának a városi polgárságnak, törvény és circumspectusság biztosította jogait naponta háttérbe szorítják; az 1868 beli 44-ik törvényezikk ellenére e mai napig, közigazgatási, árvai, vállasos és nevelés ügyeiben a németül egy szót se tudó népre a német nyelv erőszakoltatik. Miniszteri közlemények és rendeletek német háttérrel vagy fordításban közöltetnek; a 25 ezeret megközelítő magyarságnak sehol sem hivatalnokai, sem képviselője. A halhatatlan emlékü báró Eötvös József által felállított alsó és felső népiskolák a nagy többségben szász tagokból álló iskolaszék mellett veszélyben forognak, e magyarságnak szász tanfelügyelője Nagy-Szebenben lakik, minden hazai régiebb és újabb törvények mellőztetnek, a Brassóban és vidékén a 10 ezer önálló családot meghaladó nemzet feleink s még más társnemzetek is veszélyben vannak; a háttérben szorítás alatt nyögő nemzet feleink már elcsüggedtek, nemzeti oltalmat igényelnek; szász atyáinkiai hivatalnokai nem méltányosok.

Egyes ágaiba a fennebb elősorolt nemzeti sérelmeknek, mint e nép képviselője folyamodtam kormányunkhoz, de a miniszterekhez nem juthat minden hivatalos okmány, tanácsosai pedig nagy részben a nemzet fájdalmait szívóken tán nem hordják, éppen ezért megkísérlettem az egyszerűbb, de tán bizonyosabban a kormányvezető tagjai kezéhez jutó módzatot, szeptember 18-án a nemzet előtt általánosán becsült és bizalmával megtisztelt Ministerelnökhöz írtam egy kimerítő levelet; ma elindítottam postán egy másodikat a halhatatlan emlékü báró Eötvös József utódja és vérokonához.

E hosszas levelet, — mely Brassó városi és vidéki 25 ezer lélekszámot meghaladó nemzet feleink s ugyanannyi számban, hanem többen lévő oláhok Brassóban és vidékén 4—5 századokat meghaladó időken keresztül e mai

napig tárgyzó háttérbe szorításokat sorolja elő és bizonyítja eredeti e fogalmában ide zárom.

méltóztasson figyelme tárgyává téve s rossz és sietve tett írásom miatt a nyomtatást is figyelemmel kísérve a szerkesztése alatti becses lapban részletezve, szaggatva kiadni.

Czélom e munkammal az, hogy a kik ugyanezen ügyben jelen év márczius havában kiadott terjedelmes munkámat el nem olvashatnák, e hazai legfontosabb kérdést és tisztelt kormányunknak Brassóban és vidékén mellőzhetetlen teendőit tanulmányozva, a kormány és képviselőház előtt indokolt felfejtések és jogos véleményadással szolgálhassanak; s a nem urbéres, hanem ősi időktől fogva személyileg és birtokukban szabad, és szabad rendelkezéssel bíró nemzetfeleinket a gyalázatos rabigából felmenteni, történelmi és jogi teljes meggyőződés után segítségül lehessenek, a mely okból szívesen kérem jelen soraimat is előzményül becses lapjában kinyomatni.

En eddigi életem munkásságát főképpen nemzetünk törvényes és önfennállhatása parancsolta eszélyes érdekei előmozdításának és a társnemzetek önfennállásunkat nem kockáztató, de a mellőzhetetlen közbizalmat és egyetértést elősegítő kívánalmaik érvényesíthetetésének szentelvén, a minster urhoz levelemben 80 ezeret meghaladó honfiaiink érdekében sietve írt, s nem sérték semmi illetet, semmi tekintélyt, legfennebb gramatikát, melyre pedig és papírra figyelni semmi időm sem vala.

Melyek után idei september 22 iki becses levele zárszavaiban történt barátságos felhívásának elegettéve s remélve, hogy birodalmunk jog- és történelem bűvárainak érdekes, habár sietve írt olvasmánynyal szolgálhatok, a midőn minden hazánkbeli és királyhágón tuli napi- és szaklapokat, s utóbbiakat eddig megfoghatatlan közönyösök mellett is közleményeink lapjainkban felvételére, tisztelettel felkérem.

Megkülönböztetett tiszteletem mellett vagyok tekintetes tanár és szerkesztő ur

alázatos szolgája

Pávai V. Elek.

Nagyméltóságn m. kir. közoktatás- és valósággyi miniszter ur, kegyelmes uram!

Erdélynek Oláhország felőli részében Brassó-vidéken nagy többségben a tölcsvári és bodzai országunk vég-szoros útai közt fekszik az ugynevezett csángó hét magyar falu, a melyeket diplomaticze okmányilag, de természetes fekvésükből is következtethetőleg, idei május havában a nagyméltóságu miniszter urnak is alázatos tiszteletem jeléül megküldöttem, „czáfolat, a brassói városi közönség által a hajdani tölcsvári uradalom jogi állapotjához kidolgozott terhes munkámba eléggé indokoltam, hogy már II-ik András, Nagy Lajos és Hunyad Mátyás dicső királyaink azért telepítették az ország közvetlen szélére és látták el különböző kedvezményekkel, hogy magyar nép őrizze az ország szélét, magyar nép lássa naponta az ősi időktől kezdve mai napig tartó külföldi agitátorok üzelmeit, szemmel tartsa a történelmi egy bebizonyítottan nemzetünk paralellizására és népszerűsítésére meg germánizatiojára törekedő társnépet, hogy magyar nép, a kinek létele egész nemzete jóllététől függ, álljon közvetlenül őrt a tölcsvári tömösi ó-famri és bodzai, ezredéves történelmünkben oly nevezetes szerepet játszó, akár hány-szor általános nemzetfájdalom színterévé vált és soha be nem szüntethető határszéli ut-szorosokat.

Diplomák, fejedelmi adományok ezredéves történelmünk tanusítják, hogy ezen maroknyi magyarság Bács-falu, Türkös, Csernátfal, Hosszufalu, Tatrang, Zajzon, Pürkerersz, Apácza, Krizba és Ujfalu községekben az erdélyi a többi mindennemű lakósktól megkülönböztetve voltak; már a német lovagrendnek bejövetelekor 1211-ben az ezek számára adott királyi adománylevelében, mely a német lovagrend köznigsbergi levéltárában eredetileg és Fejér (codex a dipl. regni. Tom. III. vol. I. 106—108. l.) másolatban feltalálható, a föld, melyre e nép telepített; adó és robotmentes szabad földnek nevezetik, a nép bírót szabadon választhatja, s úgy a lovagrendnek, valamint a népnek minden teljesítendője csak abban szabatik elő, hogy a tölcsvári várat építsék fel és az ország helyeit őrizzék.

Vilhelm püspök 1213-ban ezen magyar néptől bejövendő dézmához maga és utódai részére tartja fenn a jogokat, a mit tanusit említett évből kiadott főpásztori levele; okmányokkal és adatokkal tanusított, hogy Ulászló alatt 1456 körül a tölcsvári várnagyok által részben az ekle-siai személyektől elfoglalt dézmákat egészben az ecle-siai személyeknek hagyatni és adatni rendeli, tanusi-

tottam, hogy a nevezett községeknek 1500 tájt Brassó-vidékéhez adnectáltatása után, a lábra és hatalomra kapott szász hivatalnokok tettek kezét a papi dézma egy részére, a nagyobb részt az ecle-siai személyek vevőn, s a városi tanács, mint állítólagos földesur csak 1658-ban 1661-ben, 1738-ban és Türkösön 1779-ben május 12-én a türkői római catholicus lelkészszel kötött törvényellenes kötlevéllal erőszak és hatalom hangján sajátította el az ezen évekig csak az ecle-siai személyek által szedett mindennemű tizedet.

A fennebbi rövid vázlat egy tanuság, hogy a kérdésben forgó magyar nép jobbágy nem volt soha, mert dézmát az állítólagos földesurnak törvényesen s szabályszerűleg soha sem adott, hanem csak lelkészének, a mely terület Erdélyben csak a szabad községek viselték a valódi jobbágy adván csak földesurnak tizedet.

Fekvőbirtokai u. m. házas telkeik, azokhoz tartozó külső fekvőségek és a mindenik község határára találtató feles erdők, havasok és legelők felett is e nép egészen különbözőleg a többi országlakósktól és jobbágyoktól, valamint az ország nemesei, és országban lakó és nemzetünk zömét tevő székely szélő katonák szabadon rendelkeztek 1856-ig általánosan, ez éven innen rekesztetvén ki erdők, — egyedüli élelmi alapjuk — czélszerű és szabad használatától.

Nagyméltóságod engedelmével megkísértem bebizonyítani ezen fontos állításaimat is, még pedig a következőkben:

Ulászló: király a midőn 1500-ban Brassóhoz és vidékéhez csatolja a fennevezett községeket királyi diplomájába következőket rendeli, „de medio regnicolarum illarum partium regni nostri Transylvaniae ex specialigratia nostra perpetuo duximus eximendos exonerandos et supportandos, imo eximimus, exoneramus et supportamus, praesentium per vigorem deferentes ut ipsi deinceps et in antea tum in solvenda contributione sive taxa nostra regia quam etiam in exercitando in medium saxonum nostrorum connumerari et cum ipsis saxonibus nostris etiam exertitare, et omnia ea facere debeant, quae alii saxonum nostri facere tenentur.“

Bethlen Gábor fejedelem 1625-ben a brassóiak által eltagadott némely Ulászló király alatt költ zálogosságot tanusító különösen 1498-beli okmányok hiányában a fennebbi szabadalmak és kötelezettségekkel terheltlen hagyja továbbra is a kérdésben lévő községek népeit Brassó vidékéhez csatoltan és 1651-ben Rákóczi György fejedelem a közte és a brassóiak közt létrejött szerződés 6-ik pontjában kiköti „exbonis Castri Tölcsvára, nullus miles sub Vedillum comitatus aut interpedites universitatis saxoniae accipiat, sed pronaecessitate temporis talis etiam miles secundum dispositionem principis legitimi, pro praesidio in castro Tölcsvára relinquatur.“ hogy az érdekelt községek lakói, csak katonai- és várőrizetre használhatók és a szerződésbe betéteztet „salvo jure alieno.“

(Folyt. köv.)

Fővárosi levél.

Buda-Pest, 1873. nov. 7.

Tekintetes szerkesztő ur!

Hetek, sőt hónapok óta egy különös hír szárnyalja be az országot végtől végig, s még nem találtam egyént, ki azt, — hogy úgy mondjam ne boszankodással és botrányközossággal fogadta volna; e hír az, mely Erdély területi új felosztásának törv.javaslatáról terjedt el.)*

Eddig két okból hallgattam, először, mert a hirt alaptalannak, sőt a fennálló formában képtelenségnek tartám; másodsor, mert vártam, hogy nálam sokkal nagyobb szóval s tekintélyvel bírók fognak küzdőterre szállani a javaslat ellenében; most azonban, midőn a javaslat már ministertanács elé kerülendő vagy talán került is — gyöngye erővel bár, de hazaszeretet és polgári kötelességérzettől áthatva szükségesnek tartom megtörni a csöndet s a következőkre hívni föl mind az igen tisztelt kormány, mind pedig különösen a képviselők és a sajtó figyelmét:

Most, a midőn pénzügyi viszonyaink oly ziláltak: midőn hazánk népének egy része az éhség rémeit föl-tüntető téttel néz szembe; midőn a honfiainak nagy száma gyászruhát visel a járvány áldozataiért; midőn kilátásaink még a jövő évre is annyira gyengék: föltötte alkalmatlannak, sőt vészesnek látom az időt egy a társadalom oly sok rétegét mélyen átható, a kedélyeket fölizzató és a nyugtalanságot csak növelő reformkérdés

*) Legújabb hírek szerint az ügy kedvezőbb fordulatnak néz elő; mindazonáltal nem tehetük, hogy ifjú barátunknak ezen szülővárosa iránti szeretettel áthatott cikkét közre ne adjuk.

Szerk.

megoldására, mint a milyen az új közigazgatási felosztás.

Továbbá nagyon czélszerűtlennek találom, hogy először is Erdélyt akarják ez új boldogság(?) malasztjában részesíteni, azon részét az országnak, melyben épen oly kiválóan sok szétágazó érdek összehangzatba hozandó, s hol igen könnyen a most szunyadóban levő nemzetiségi kérdés a leglángolóbbá válhatik! Most is azt mondják az erdélyiek s talán nem igaztalannul, hogy ők forró szeretettel s reménységgel tértek vissza az anyahon kebelére s az velük szemben hideg és mostoha; nem volna tanácsos tehát Erdélyt egy kétes értékű kísérlet martalékaul odadobni; már csak a való értelmében felfogott unio is azt kívánja, hogy az egész haza területén egységes legyen a törvényalkotás, azok életbeléptetése s minden nagyobb fontosságú reform megvalósítása.

De mindezekre még talán lehetne egy s más ellen vetést fölhozni, azonban ha tovább megyünk s a javaslatot magát, habár csak általánosságban tekintjük, lehetlen csodálkozva föl nem kiáltanunk: Ugyan mi felfoghatlan czélt tűzött az maga elé?.. Talán a jó és gyors közigazgatást és igazságszolgáltatást? No ettől messzebb lesz szegény Erdély, mint volt valaha, ha ott 8-szor 250000 embert össze akarnak tákolni, lesz kerület, hol a közigazgatási központokhoz rengetek erdőkön s uttalan utakon csak napi vagy még több járás után juthat el az igazát kereső! De még ez hagyján, hanem a mi fő, a javaslat gondatlan kezekkel, óvatosság nélkül jár el nemzetiségi szempontból. En és a haza minden igaz polgára azt akarjuk, hogy Magyarország magyar legyen; s mig Erdélyben egy óvatos és bölcs rendező kéz a nemzetiségi szét-huzások helyett azok szerencsés vegyítésével a legszebb testvéri harmoniát hozhatná létre: addig avatlan sietség s a nemzetiségek ugyszólyán külön megyékbe szétvá-lasztása a legkárosabb hatású fog lenni egész államéletünkre.

Még tovább megyek, pedig az előbb érintett kényes tárggyal hosszasán lehetne foglalkozni, ámde nem óhajtom a hegedni kezdett sebeke fölszaggatni. Midőn Magyarországon azon kellene minden józan politikusnak törekedni, hogy a gyöngébb erejű városokat is, mint a cultura, ipar, kereskedelem gyupontjait s a földmivelés fentartóit (mert hiszen ők a vevők) minden módon emeljék s virágozásra juttassuk: mondom ily körülmények között a hirhadt javaslat nem egy várost kiejt számításából, — sőt hiszem ugyan, hogy csak tévedésből (de szabad-e ez?) merőben megsemmisíteni készül! Ott van pl. Maros Vásárhely, 13—14 ezer tisztán magyar ajku lakóssal bíró 250 év óta sz. kir. város, a székelyföldnek századokon át szemefénye, azon országrész leggazdagabb könyvtárának, a kir. ítélő táblának fő- és algymnasiumnak s számos más iskolának székhelye; Erdély hadászati s geographiai központja, a termékeny mezőségnak s a székely iparnak piacza; — vasutjával elutazhatik Afrikába s ott átváltozhatik a bibei király egyik falujává a javaslatkészítők nagy gyönyörűségére. Akkor hiába mutogatjuk a világnak Buda-Pest szépen kifestett arcját, ha többi városainkkal oly mostohán bánunk el.

Azonban úgy gondolom, az elmondottak bőven ele-gendő tárgyat képezhetik a meggondolás és megfontolásnak s még csak annyit óhajtok fölhozni, hogy ha a tisztelt kormány minden kis törvényjavaslat előleges megvitatására bizottságokat tud összehívni — meg nem foghatom, hogy e nagyfontosságú és életbevágó társadalmi reformot magában foglaló javaslat megvitatására miért ne lehetne Erdély tekintélyesebb képviselői, magasabb közigazgatási hivatalnokai s független jog- és történet-tudóiból egy bizottságot összehívni? s annak nézeteit s megállapodásait komoly figyelembe venni?

Végül még sokat lehetne szólni a „nihil de nobis sine nobis“ nagy jelentőségű önkormányzati s szabadsági elvről, melyet azonban ezuttal egészen mellőzök, mivel czélom inkább a figyelem felkeltése, mint a tárgy részletezése volt s így utolsó megjegyzésem csak oda megy ki, hogy mig idő van: Videant consules ne quid republica detrimenti capiat!

Deák L.

M.-Vásárhely, 1873. oct.

Múltkori közlésem Dresdával, a nagy Németország népnevelés ügyéről és világtárlati kiállításáról szerzett tapasztalatim közlésével végződött. Dresdából Prágába jöttem. Prága mind történelmi tekintetben, mind tanúgy tekintetében egy a legnevezetesebb városok közé tartozik. De mint egyebütt, úgy itt sem foglalkozom sem a Racsin leírásával, melyen emelkedik a császári vár, s melyben hajdonában több német császár és cseh király lakott; sem a Szt.-Veit templomával, melyben ezüst koporsóban Nepomuk szt. János hamvai nyugosznak, s a mely több

eseh király és herceg temetkezési helye, sem a mai napig fennálla nagyszerű városház leírásával, melynek ablakain 1618-ban a császári biztosok kidobattak; sem a prágai egyetem leírásával, mely a német birodalomban legelsőbben alapított volt, s melyben jelenleg egy igen gazdag könyvtár létezik 150 ezer darab könyvvel és 3700 drb igen becses kézirat; sem a cseh tudós társulattal; sem a nyelvészeti és gazdasági egyleteivel, sem felsőbb ipar- és kereskedelmi tanodái, gimnasiun-mai, főreal tanodái leírásával, hanem csak a népnevelés szakmába vágó mibenlétéről teszek rövid ismertetést. A nép alsóbb rétegeinek a nevelésére kellett elemies polgári iskolákban Csehország is még csak a kezdetleges-ségnél van. Elemi iskoláik még most kezdődnek polgári iskolákkal összeköttetésbe hozatni. Polgári iskoláik pedig épen annyira új szülöttjei a kornak, mint nálunk, vagy a többi osztrák tartományokban. Főgondjuk eddigelő inkább az ipar-, kereskedelmi-, művészeti és real tanodákra van fordítva. Ezeknek megtekintése nem idővesztés. Hanem a ki egy jól berendezett polgári iskolát akar látni, az most még nincs miért menjen Csehországba. A kezdet nálok is megvan, s idővel bizonyosan a cseh polgári iskolák is versenyezni fognak a művelt külföld polgári iskoláival. Minthogy az osztrák birodalom tanügyéről és világtárlati kiállításról általánosan már fentebb szölet-tam; itt különlegesen a cseh tanügyeket bővebben nem is akarom demonstrálgatni. De minthogy utom itt hozott ke-resztül, ezt sem akarom felemlítés nélkül hagyni. Prá-gából Brünnbe utaztam és Brünnből újra Bécsbe tértem vissza.

De mielőtt ezt tettem volna, meglátogattam még ezen utazásom alkalmával a helvét köztársaságban is (Schweicz) több nevezetes népiskolát.

(Folyt. köv.)

Mi hir külföldön?

— A francia nemzetgyűlésben végre megkezdődött a rég, részint várt, részint rettegett politikai actio, melynek mikénti bevégződésétől fog függeni az ország sorsa. Mac-Mahon elnök izenetét közelebről olvasták föl, melyben valami megnyugtató semmi sincsen. A terv, melyet ajánl, akatonai dictetura törvényesítése; s a jelenlegi ideiglenesség meghosszabítása volna. Thiers igyekszik ugyan meggyújtani a tervet, hanem sikerre kevés kilátása lehet, miután a közelebb történt összemérkőzés alkalmával a köztársaságiak vereséget szenvedtek. Arról volt ugyanis szó, hogy mi történjék Changarnie indítványával, mely-szerint Mac-Mahon meghatalmazása tíz évre lenne kiterjesztendő. A köztársaságiak, a kormányfő állásának meghatározását elnapolni kívánták volna, mindaddig, míg a kormány forma nem szerveztetik; azonban szavazás alkalmával megbuktak és pedig ugyanazon 14 szóval, mely Thiers és megbuktatta volt. E közelebből nem remélt diadalt, erős víz volt a monarchisták malmára, annyira, hogy egy második kérdésben még nagyobb többséggel diadalmaskodtak. Hjh! régi tapasztalat: hogy a hatalomnak is meg van vonzereje. Ide s tova, ha Chambord gróf kissé ügyesebben viseli magát, a többség biztosítva lett volna számára.

Nyílt levél a szerkesztőhez.

Igen tisztelt szerkesztő ur! A „Székely Hirlap“ egy pár minapi számában megjelent „dűrűczkölő“ a m.-vásárhelyi iskolaszéknek október 29-én tartott gyűlésében egy jóakaróm által, a nevet most elhallgatom, úgy tűntettek fel, mint a melyekre adatokat a tisztelt szerkesztő urnak én adtam, mely valótlan állítás által az iskolaszék félrevezetve rám vonatkozólag igen terhelő határozatai vétettek jegyzőkönyvre. Addig is míg az iskolaszék előtt az illetőnek állításai valótlanságát bemutatnám, igen szépen kérem a tisztelt szerkesztő urat legyen szives nyilatkozni az iránt, hogy a fentebb említett „dűrűczkölőkre“ az adatokat tőlem vette-e vagy mástól! Remélem az adott felelet kielégítő lesz az iskolaszék előtt az illető jóakaróm állításai valótlanságának átlátására. — Egyszersmind kérem a tekintetes szerkesztő urat arra is, hogy ezután, mindőn a polgári iskola, vagy iskolaszék személyeiről valamely tényeket „dűrűczkölő“ alá bocsát, tegye ki határozottan, hogy ezekre adatokat nem tőlem bir. Majd ha én is találok adatokkal szolgálni, ezek alá ki fogom tenni nevemet is. Addig pedig igen ohajtanám, hogy az illető, miután képzelt bosszuállásának már ez idő szerint tetőpontján áll, szünnék meg engemet gyanusítani és valótlan ráfogásai által a tekintetes iskolaszéket félrelépésekre erőszakolni. Én csendes

magányomban az illetőtől megférek. Azt hiszem máltán megvárhatom az illetőtől, hogy már egyszer megszűnjék ellenem való áskálódásaival és bosszúterveivel. Vigasztalja továbbra az illetőt azon öntudat, hogy rajtam már teljesen bosszút állott, s hadjon fel velem továbbra is bajlódni. Engem is vigasztal azon öntudat, hogy bosszujának sem alapja, sem oka nem volt eddigelő, s tulajdonképen nem is rajtam állott bosszút, hanem az eddigelő vezetése alatt állott szép reményű polgári iskolán ejtett egy kis sértést. Hanem legjobb orvos, vagy bosszuálló az idő, majd az vagy orvosol, vagy megbosszulja magát az igazságtalanságon. Hazafi tisztelettel.

M.-Vásárhely, 1873. nov. 10-én.

Nagy Lajos,
p. i. tanára.

Önök nyílt kérdésére kötelességünknek tartjuk hasonló nyíltsággal kijelenteni, hogy nem öntől vettük az adatokat, melyekre az illető dűrűczkölői megrovásokat alapítottak. Egyébiránt minden józan felfogású ember be fogja látni, hogy itt nem az a kérdés: kitől vettük az adatokat, hanem az hogy igazak-e a megrovások? Ha nem igazak, az iskolaszék nagyon helytelenül jár el, midőn Pétert, vagy Pált akarja az igaztalanságokért kérdőre vonni, hiszen mi vagyunk azokért felelősök. Ha igazak, akkor nem marad egyéb teendője az iskolaszéknek, mint elnyelni a galuskákat, a törvénytelenségeket visszacsinálni, s jövődőre arra törekedni, hogy az iskolai törvény minden pontjai observálva legyenek. Ha egyéb adataink nem volnának is, önök e hozzánk intézett nyíltlevele elégséges annak belátására, hogy „rothadt van Dániában,“ hogy az oly szép virágzásnak indult polgári iskolánk kezd gyümölcstele-nül elvirágozni. Mit lehessen tartani azon tesztületről, mely egyes intricus tagok által orránál fogva vezetetti magát, s mely nem egyéb, egyesek bosszuálló terveit secundáló és kontrázó chorusnál. Ha tanfelügyelő ur, vagy az iskolatanár közbe nem veti magát, e szép reményű tanintézetünknek ütött a végórája.

Szerk.

Szinészet.

A Nagy-Enyedről néhány nappal ezelőtt városunkba telepedett szintársulat, Csóka Sándor igazgatása alatt, e hó 8-án csakugyan megkezdé előadásait, Rosen Gyulának „Egy rossz ember“ című, közönségünk által a nyár foly-tán látott vígjátékával.

Hogy diszitményekben épen nem gazdag a társulat, azt kellemetlenül tapasztaltuk, a kolozsvári szintársulatnak csinos, néha néha, a kisvároson, még kápráztató fénynek is mondható, diszleteinek látása után, — ez azonban nem megróható hiány; jó előadás, diszletek nélkül is élvezetet szerezhet a közönségnek, — az előadásokról pedig ez alkalommal tüzetesen nem szólnak. Sokat nem vártunk e társulattól, de nem is nyertünk, lehetnek több féle okok, melyek a kezdést itt is nehézzé tevék, s talán ennek tulajdoníthatjuk, hogy jó lelkiismerettel, ez első előadásokról igen kevés jót mondhatnánk.

Annyit mindenesetre meg kell jegyeznünk előleges jóakaratu figyelmeztetéskép, hogy a nagyobb szabású, megállapodott erőket igénylő művek színrehozatalát nem tartjuk előnyösnek; inkább kisebbet jól, mint nagyot rosszul. Ilyen társulat, ilyen elvek követésével könnyebben megnyerheti — kissé talán elkényeztetett — közönségünk tetszését, — mint, ha túlzó nagyszerűsködéssel kiesik azon szerepből, melyben még komoly szemmel tekinthető.

Jövő számunkban az előadásokról.

Mi hir városunkban?

— **Papválasztásunk** múlt vasárnap ment végbe. Vass Tamás választott meg 91 szavazattal 8 ellenében. Örömmel látjuk, hogy e választásnál összes polgárságunknak egyetértése mily szépen nyilvánult, vajha ezután, más körülmények között is ezt tapasztalhatnók.

— **Az egyház kerületi közgyűlés** ma bevégződött. Viselt dolgairól jövő számunkban fogunk megemlékezni.

— **A lövész-torna-egylet** múlt vasárnap rendkívüli közgyűlést tartatott volna, azonban az alapszabályok által megszabott számú tagok nem jelenvén meg, a jövő vasárnapra újabb gyűlés fog összehívadni.

— **Országos vásárunk** tegnap nem volt igen élénk, a pénzhány a forgalmat lazulttá tette, s az árusok élénken panaszkodnak e miatt.

Dűrűczkölő.

Az „Erdély“ legközelebbi száma hasonlít egy ke-cses delnőhez, kinek toilette-éhez nem férhet semmi szó: szabása csinos, tisztasága nem hagy kívánni valót, hanem a schleppje, a mint az utcán utána vonszolódik, minden gízgagt és szemetet magára szed. A finom izléséről ked-vezőleg ismert dr. Soos Kálmán akasztotta e schleppet az „Erdély“-hez. Szabadjon tisztelt kollégánk Kerekes Sámuelhez a következő kérdést intéznünk: mit gondol nyer-e az „Erdély“ az ily műmellékletekkel? Valjon helyes-e az „Erdély“-hez egy darab „Magyar Polgár“-t akasztani?

* * *

Az „Erdély“ mellékletét képező levél tulajdonképen dr. Kovács Ödönhez (barátjához) van intézve, tárgyát azonban esekély személyünk képezi. A mint kive-hettük, két czélt tűzött maga elébe: egyik bebizonyítani a nagy theologiai doctortól vett idézetekkel, hogy neki igaza volt, a midőn famosus gyalázkodó cikkében ben-nünket, mint hanyag író kötelességéről megfedelkező tanárt állított a közvélemény elébe; a másik: visszavonni a reánk dobott rágalmakból egyetlen egyet, a melyben azt hangsúlyozza, hogy tőlünk, midőn tanítványuk volt, mit sem tanult. Az első határozottan visszautasítjuk. Ha dr. Kovács Ödön urnak specialis szüksége volt egy ha-nyag tanárt felmutató példára: kár volt gondolatban oly messze, ide Vásárhelyre kalandoznia, méltóbban megta-lálhatta volna azt közvetlen környezetében. Előt-tünk fontosabb dr. Soos Kálmán urnak az a másik tö-rekvése, melyszerint rágalmainak egyikét: hogy tőlünk semmit sem tanult, nyíltan visszavonja. Dr. Kovács Ödön meghuzta kaputját, azt mondván neki: igen messze mentél barátom, emlékezz csak vissza: hogy' tőle vettük „ma-gasabb tudományos irányunkat.“ Erre dr. Soos meghököl, s visszavonja állítását. Azonban ezt sem teheti csűrés-esavarás nélkül, állítván, hogy afélett nem mondott, mintha tőlünk épen semmit sem tanult volna.

Resteljük a famosus cikket végigbongészni; tessék csak átnézni, s meg fogja találni e passust. Előttünk ked-vező, hogy ön dr. ur ezt visszavonja, azon reményre jo-gosit, hogy alkalom szerint — ha vére csendesül — rendre többi rágalmain is visszavonandja; talán még elismerendi, hogy nem vagyunk „banditák,“ másokat „kifosztó kártyások“ (a mi egy jelentésű a hamis kártyással) stb. stb. Reményünk van, hogy majd, ha — a mint a költő mondja — „visszatérnek jobb természetének aggodalmai,“ tanári hanyagságunkról emelt vádját is szerényebb mértékre fogja leszállítani. Részünkről őszintén bevalljuk, hogy ön irányában ezt nem viszonzozhatjuk. Minden szenvedély és harag nélkül visszatekintünk a portrait-ra, melyet önről rajzoltunk: egyetlen vonást sem tudunk abból kitorölni; nincs egy állításunk is, melyet most is igaznak ne talál-nánk, s melyért a legkényesebb jury előtt is el ne vál-lalnók a felelősséget. Azt mondtuk volt önről: hogy az utóbbi választásoknál „két kulacos“ szerepet játszott, ma sem vonhatjuk vissza, sőt ma több adattal birunk, mint akkor, hogy ön azzal biztatta a jobboldal nem egy te-kintélyes tagját, miszerint polgártársai előtt baloldalinak mutatkozik azért, hogy annál nagyobb szolgálato-kat te-hessen a jobboldalnak. Most is kiköszörülhetetlen jellem-csorbanak tartjuk az ily magaviseletet. Azt állítottuk volt önről: hogy soha sem lehet nagy ember, bármint erő-l-ködjék polgártársai előtt nagynak tűnni fel — most sem vonhatjuk vissza; nagy erények nélkül senki sem lehetett nagy emberré; önből kisszerű intricus természetével, lehet egy kisebb kiadású Herostratus: de Washington nem. Szó-val a legjobb akkarattal sem vonhatjuk vissza önről tett állításainkat. Egyebet nem ígérhetünk, mint azt, hogy ha önt a javulás útján látjuk, ha ferdeségeiből, arroganciá-jából kigyógyul, ezt örömmel constatáladjuk, s örömmel üdvözlendjük önt a — javulás ösvényén.

* * *

Azt mondja ön az „Erdély“ szemetes uszályában, hogy mi a bogácskoró, vagy tövisbokorhoz hasonlítunk. A hasonlat nem elég erős. Mi azon aczélfogu eszközökhöz akarunk hasonlítani, mely tűfogaival kiszedi a kenderből a pozdorját. Ismeri ön a héhelt? Nincs egyéb czélunk mint az arrogancia roszakarat és ferdeségek pozdorjait, — melyekkel annyira tele van az ön egyénisége — te-hetségünkhez képest, kihéhelezni a társadalomból. Hálátlan szerepre vállalkoztunk, de meglesz az a ha-tása: hogy a ferdeségek nem fognak az erények közé szá-míttatni.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1873. nov. 10-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő.

I. Tanács polg. ügyekben.

Binder Mihály k. t. r. bíró által.

Vlád J. Boromisu O. s t. ajándék megsemmisítése i., Klein M. Aldea J. s t. e. kártérítés iránt, Javorek V. Morscher K. s t. e. tulajdoni igény i., Breinstörfer K. Koller G. e. vételár i., Bonfert Alexandru J. s t. e. kártérítés i., Ventzel M. Jenciu J. s t. e. kártérítés iránt, Losacu S. s t. Cosacu J. e. kártérítés i., Sztás A. Kovács J. e. birtokháborítás i., Nicoore J. s t. Rosca St. s t. e. kártérítés i., Vellmanu Gy. s t. Schvabel J. e. vételár i., Langer Dumitru P. végrehajtásos ügye.

Ferencz Károly k. t. r. bíró által.

Kiss Klárának Bota Antal e. végrendelet érvénytelenit. i., Porumb Marjuka Bodokan Tódor s t. e. tulajdon i., Tankó Károly és Joos Elek Merza Margit Gajzágó Istvánné e. 1500 frt i., Fribel Lajos Mátéfi Domkos e. csere szerződés megsemmisítés i., Spiczter Hersch Izsák János e. 149 frt i., Ilyés István gr. Bethlen János e. 365 frt 50 kr. i., Sesultz József Ullman és Almási e. ingóságok i., Baltalis András Jakab Lajos e. kerkesed i. feunforg' pere. Tamás J. Teutch S. Tamás I. e. fekvőségek i., Zágoni J. gyám által képviselt Zágoni K. Kovács P. e. atyaság elismerés stb. iránt, gr. Lázár Benedekné gróf Bethlen Mária Gyalmar Beucenz stb. községekben vesztet urb. kárp. kiutalása i., Lendvay Rezsóné b. Bánffy Zsuzsánna Baresai Abrahám és társai e. 2000 frt iránt, Fulea Moisza Fulea Juon hagyatéka e. többféle követelés k i., a „Haza“ életbiztosító bank Pap Péter örökösei e. 292 frt 92 kr. i., Szentjánosi és Veisz Chábos J. e. Lőfelmann és Fischel cég Karvázy Gy. e. 50 frt 84 kr. i., Szilvási László Pálffy Mária s t. e. 226 frt 72¹/₂ kr. i., Glück Móricz a n. szebeni m. kir. építészeti hivatal e. az ákosfalvi róm. cath. e. megye Balla József s t. e. 35 frt i., Gyalai József s t. Nán Ilia e. 139 frt 70 kr. i.

Elekes Pál k. t. r. bíró által.

Kovács Rózsalia s t. Lőrinczi Pál s t. e. zárlatból kár i., Anna Gauru Nicolai Akim e. atyaság elismerése i., Popovics Sion Dárcs János e. tulajdon elismerése i., Moldován Sámuel Nanes Petru e. 200 frt i., Csizsár Sámuel Fogarasi Juon e. 300 frt kártérítés i., Alvinczi g. k. egyház odaváló g. cath. egyház e. som. visszah. i., Horváth György Rácz Stefan e. 122 frt 60 kr. i., Zapra Kozma Kursó Petru s t. e. som. visszah. i., László Móze Kemény János e. 165 frt i., Oprea Juon Fekete Albert e. som. visszahely. iránt.

Dr. Endes Gábor k. t. r. bíró által.

Andresku Juon s t. Beltag Juon s t. e. végrendelet érvénytelenítése i., Bartha Lajos Bartha Sigmund e. egy épület kárt. i., Foris A. Foris L. e. 681 frt 40 kr. i., néhai Berzeutzei Antal részére folyosított kárpótlások i., Demjén László Csáthi Geiza e. 80 frt i., özv. Ispán Istvánné gr. Karácsoni Sándor e. 466 frt 70 kr. iránt, George Stoika Irimia Mózes Mendler e. munkabér i., Hegyi Elek Kovács Albert e. 50 frt i., Mojsze Juonucz Jozsif Pitikásiu s t. e. kártérítés i., Máthé János Gábor István és t. e. kártérítés i., néhai Szász Juonné hagyatéka ügye, Miklós János Kispál Ferencz e. adósság i.

Décsi Farkas k. t. r. bíró által.

Moldován Sándor Moldován Miklós e. 1 drb szántóföld i., Nuridsán testvérek özv. Szögyény Lászlóné e. 3000 frt i., ifj. László István s t. id. László István e. gondnoksági ügy, Cserényi Ferencz Cserényi Izidor e. urb. kárpótlás i., Csizsár Albert Máthé Pál e. 642 frt i., a kir. kinstár ifj. Teleky Miksa e. urb. bárpótlás i., gr. Mikó Imre b. Bornemissza József e. 1137 frt i., Aldea Juon és Chivai Borza Toma s t. e. 150 frt i., gr. Lázár Mór esődtömege Nagy Sigmund s t. e. birtokhábor. iránt, Antonovics Miklósné Boila Hidvégi Ávrám e. zárlat i., özv. id. Sándor Lászlóné Bokor Agnes Sándor Ferencz e. birtokháborítás iránt.

Dr. Dózsa Miklós k. t. p. bíró által.

Fehér Ádám s t. özv. Fehér Janosné e. végrendelet érvényt. i., Felser Hugó Király Ferencz mint nagy és kis Rápoli községek meghatalmazottja e. haszonbérlet megszüntetése i., Kis Elek Iszlai Miklós e. egy heltelek vizsaaadása i., kir. kinstár Bartha András árvái e. 23 frt 81 kr. i., Braun Abrahám Iszpász Juon e. 109 frt 94 kr. s járul. i., Munteanu Hilár Fekete Juon e. 4 frt s járul. i., Valtber Mihály Haltrich Sámuel e. 33 frt 60 kr. i., Apáthi János Lakatos Domokos e. 9 frt 10 kr. i., Csizsár Róza Benyó Ferencz e. 35 frt házber i., Petelei János Salánki Károly e. 62 frt 50 kr. s járul., Blázs Vasziáné Blázs Péter e. som. visszahely. i., Fatu János s t. az alvinczi luth. egyház e. 222 frt 12 kr. i.

Felelős szerkesztő MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogirész vezetője: Kuti Albert.

Hirdetmények.

(10)

52—52

Galéne-befecskendezés.

Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt minden hugyesó-kifolyást, úgy most keletkezőt, valamint kifejtettet és egészen idültet.

Központi főraktár az osztrák-magyarbirodalom számára:

Maager Vilmos, Bécs,

Bäckerstrasse 12. szám, ára használati utasítással : 3 frt 70 kr. Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél

(80)

18—*

Legujabb törvénykezési és gazdasági munkák.

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

Adótörvények és szabályok

gyűjteménye,

községek s különösen jegyzők számára

irta: **Till Antal** ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel Erdélyre

irta Ziliinszky Imre. Ára 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előjárók használatára. Ára 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr,

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája által

a községi előjáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgyában.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényczikk a községek rendezéséről Ára 40 kr.

1873-ik évi országgyűlési törv. czikkek 1-ső füzet 50 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legujabb bírósági felosztása, ára 1 frt 20 kr.

Függelék a köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodásu bíróságok rendezésére vonatkozó törvények és k. ministeri rendeletek gyűjteménye. Egybeillesztette Szeniczai Gusztáv, ára 70 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Irtá: Galgóczi Károly.

I. rész általános földmívelés, ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés, ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kertészet, virágmívelés és gyümölcs tenyésztés körében, a legujabb kútfők után, irták Galgóczi K. és Farkas M. 80 kr.

Magyar méhészkönyv, vagy utasítás a sikeres méh tenyésztésre. Irtá: dr. Farkas Mihály. 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás a zöldségtermesztésben, 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával, 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A magyar gazda közönség használatára: Irták: Dely Mátyás és Mihály. 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czél-szerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A bogyar gyümölcsök, u. m. ribizke, köszméte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya, boroka, szőlő, füge és granát alma, czélszerű és jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlőlugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, irta Dr. Farkas Mihály számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népiskolák használatára. irta: Lukács Sándor, ára 40 kr.

Az új bélyeg- és illetéki törvény, a miniszteri utasításokkal, ára 40 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-ad réti kiadás 1 frt 20 kr; zsebkadás 1 frt 20 kr.

Magyarországban és Erdélyben hatályban lévő egyenes adókra, ezek kivételére és behajtására vonatkozó törvények, s szokások gyűjteménye. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 1 frt 60 kr.

A bélyeg- és jogilletékek, valamint a bélyegdíjak iránti törvény és szabályok legujabb szerkezete. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 2 frt.

Törvény és községek rendezéséről. Magyar ázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ára 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ára 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbirák, előjárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legujabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: Tóth Lajos. Ára 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteken tárgyazó okiratok és beadványok magyar és német szüvegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ára 2 frt 40 kr.

Irtá. Tóth Lajos.

Községi közigazgatás, vagyongazdálkodás és számadások kézikönyve.

Irtá: **Till Antal.**

2-ik javított kiadás.

Ára 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztértől, a jegyzői szigorlatra készülőknek ajánlv.

Gazdasági lötenyésztés, pályamű, irta: Tompa Béla, számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legczélszerűbben leirt főzés-mesterség közöposztályu magyar konyhák számára 40 kr

Legujabb és megpróbáltatott magyar szakácskönyv, utmutató 1044 legjobb izü étel főzésért Irtá. Németh Zsuzsa. 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink betegségeinek megismertetése és gyógyítása. Irták: Eissenmayer és Göbei, 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyesés körül. Irtá: Kovács Zs. Ára 1 frt.

A trágyakezelés, népszerű kézikönyve. Irtá Konecsey Kálmán. Ára 50 kr.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdaszat és falusi háztartás alapelvei. Koszoruzott pályamű. Irtá: Mártonffy Zsigmond: 1 frt.

Gazdasági kis tükör a falusi ifjuság számára tandij és olvasó könyvül. Ára 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külemtana, fogisméje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irtá: Engelbrecht Károly. Számos eredeti ábrával, 3 fr.

Általános baromrovlási könyv. Irtá: Dr. Wágenfeld. 81 külön ábrával. Ára 2 forint 60 krajczár.

Koronás szőlőművelés, Irtá Báthi Gábor, ábrákkal 30 kr.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. főiskola gyorssajtóján 1873.